

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 5 Sayı: 20 Volume: 5 Issue: 20

Kış 2012 Winter 2012

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

TÜRK BLOG VE FORUM ORTAMLARINDA 'ONE MINUTE' ÇIKIŞI

“ONE MINUTE’ OUTBURST IN THE TURKISH BLOGOSPHERE AND FORUMS”

Mehmet YILMAZ*

Özet

Yeni medya olarak tanımlanan ve siyasal iletişime çevrimiçi bir boyut kazandıran internet, blog ve forumlar ile çevrimiçi alanı siyasal amaçlarla kullanmak isteyenlere çeşitli olanaklar sunmaktadır. İyimser görüş penceresinden, sağladığı geniş ve özgür kamusal alandaki müzakere olanakları ve demokratik yapısı ile yükselen yeni medya, takip edilmesi güç bir hızla her geçen gün kullanıcılarını artırmaktadır. İnternette kurdukları ve yürüttükleri blog ve forumlar, ürettikleri uygulamalar ile yeni içerikler sağlayanların yanı sıra; blog ve forum enstrümanları üzerinden bu mecralarda müzakere süreçlerine katılanların sayısındaki artış dikkat çekicidir.

Söz konusu hareketlilik paralelinde, gerçek yaşamdaki siyasal gündem yeni medya internete taşınmakta, çevrimdışı siyasal alanda yer alan siyasal konu ve tartışmalar kullanıcı sayısına bağlı olarak artarak, çevrimiçi alanda daha fazla karşılık bulmaktadır. Bu anlamda çevrimdışı alanın siyasal gündemi, çevrimiçi mecralara taşınmakta ve herhangi bir siyasal konunun blog ve forum ortamlarına nasıl yansıdığı betimlenebilmektedir.

Çevrimiçi ortamın mobilizasyon kuramı çerçevesinde karakterize edildiği çalışmada “itim etkisi” adı verilen yaklaşım ile 29 Ocak 2009 tarihli Davos Zirvesi’nde Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN’ın “Gazze: Ortadoğu’da Barış” adlı panelde Türk ve dünya medyasında One Minute çıkışı olarak anılan tavrının Türk blog ve forum ortamlarında çevrimiçi kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiği irdelenmektedir.

Ele alınan siyasal konu Ocak-Nisan 2009 tarihlerinde en fazla girildiği saptanan 225 blog ve 32 forumun incelenmesi yolu ile değerlendirilirken, konu özelinde Türk blog ve forumları üzerine araçsal bir analiz de gerçekleştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Blog, Forum, Çevrimiçi Siyasal İletişim, İtim Etkisi, Mobilizasyon Kuramı.

Abstract

Internet, bringing online dimension to the political communication, is described as the new media environment and is offering various opportunities to those who want to use the online environment through blogs and forums for political purposes. From an optimistic aspect, the new media rising with its democratic structure and discussion opportunities within the free and wide public area is increasing its users day by day with a boom hard to follow. In addition to those who provide new contents through blogs and

* Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi.

forums they built and the applications they produced; an increase in the number of participants, who through instruments of forums and blogs take part in the channel's discussion process, is remarkable.

Paralel to the dynamism in question the political agenda in the real life is moving into the new media internet and increasing, depending on the user count, political issues and discussions, which take place in the off-line political area, find more response within the online area. In this sense, the political agenda of the off-line area has been carried to the on-line channels and then it is possible to examine how a political issue reflects in the blog and forum environments.

In the study, where the online environment has been characterized within the mobilization theory, one examines with the "push effect" approach the consideration of online users in Turkish blogs and forums to Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan's 29 January 2009 dated outburst in the "Gaza: Peace in the Middle east" named panel in Davos Summit, which is known in Turkish and world's media as the "one minute" outburst.

While evaluating the political issue in question through examining the 225 blogs and 32 forums most visited between January-April 2009 within the subject, an instrumental analyze on Turkish blogs and forums has also been conducted.

Key Words: Blog, Forum, On-line Political Communication, Push Effect, Mobilization Theory.

Giriş

Günümüz dünyasında ve Türkiye'sinde, sosyo-politik alan ile internet arasında giderek güçlenen sıkı bir ilişki mevcuttur. Özellikle siyasal alan, yeni medya olarak tanımlanan internetin çok çeşitli olanaklarını siyasal amaçlı kullanıcılara sunması ile yeni bir boyut kazanmaktadır.

Çevrimiçi alana dair teknolojiler sayesinde siyasal kullanıcılar "... çok hızlı bir şekilde bir araya gelip dağılabilme, gayri merkezi bir örgütlenmeyle öngörülemeyen davranışlarda bulunabilme, iç ve dış iletişimi önlenemez bir şekilde sürdürebilme; yerel eylemlerine küresel iletişim kanallarını kullanarak destek yaratabilme, küresel yetenekleriyle dünya kamuoyunu etkileyebilme ve iktidarlar üzerinde görülmemiş bir baskı yaratabilme, her şeyden önemlisi, baskının koşulu olan görünmezlik duvarlarını yıkarak ülkeleri dünyaya şeffaflaştırabilme ..." (Uçkan ve Ertem, 2011: 18) gibi yeni potansiyel güçlere kavuşmaktadır.

Siyasal tartışma ve müzakerede çevrimiçi (on-line) olarak tanımlanabilecek bir dönemi başlatan internet, gerçek dünyadaki siyasal iletişim etkinlikleri için yeni bir mecra sunmaktadır. Bu mecradaki siyasal etkinlikler ile gerçek yaşama ilişkin siyasal sonuçlara katkı sağlanmak istenmektedir.

Çoğu zaman gerçek ve sanal iki alanı birbirinden ayırmak son derece güç olsa da internet enstrümanları kullanılarak blog ve forum gibi platformlarda tartışma ve müzakereler biçiminde sürdürülen siyasal iletişim etkinlikleri "çevrimiçi" ifadesi ile tanımlanırken, bunun dışında kalan ve siyasal iletişim etkinliklerinin gerçek siyasal yaşamda yürütüldüğü alan 'çevrimdışı' (off-line) olarak adlandırılmaktadır. Bu ayrımın, özellikle siyasal konular üzerinden paralellik kurulmak suretiyle internette yürütülen siyasal iletişim sürecine ilişkin değerlendirmeler yapılmasında sınırların çizilmesi bakımından kuramsal bir yararı olmaktadır.

Birer siyasal iletişim enstrümanı olarak nitelendirilebilecek blog ve forumlar aracılığı ile girilebilecek bu yeni mecrada interneti çevrimiçi siyasal niyetleri ile kullananlar, siyasal duruşları ekseninde birbirini bütünleyen çevrimiçi ve çevrimdışı siyasal etkinlikler ile siyasal iletişim süreçlerini idame ettirmektedir.

Blog ve forum ortamları; siyasal niyetli kullanıcıların 'çevrimdışı' alandaki etkinliklerine katkı sağlayan, kullanıcıların gerçek yaşamda çok çeşitli neden ve engellerle açıklayamadığı düşüncelerini paylaşabildiği, siyasal gündemi oluşturan siyasal konular hakkındaki kanaatlerini tartışıp müzakere edebildiği, yani bir anlamda gerçek dünyada karşılama olanağı bulamadığı siyasal isteklerine cevap veren mecralar olarak ele alınmaktadır.

Bu noktada siyasal amaçlı kullanıcıların 'çevrimdışı' alanda bulamadıkları olarak blog ve forum ortamlarının sunduğu olanaklar, aynı zamanda çevrimiçi mecranın kendine has özelliklerini anlatmaktadır. Çevrimiçi platformun niteliklerini ifade eden en geniş açılımı kamusal alan ve demokrasi kavramları sağlamakta ve mobilizasyon (Norris, 2001a: 23; 2001b, s. 217- 220; 1999: 72) kuramı her iki kavramın olumlu özelliklerine atıflar ile çevrimiçi mecrayı karakterize etmektedir.

Mobilizasyon kuramının ele alışı ile itim etkisi perspektifinden çevrimiçi kullanıcıların konumunun ve siyasal konuları çevrimiçi mecraya getirmelerinin; siyasal bir konu olarak Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN'ın 29 Ocak 2009 tarihli Davos Zirvesi'ndeki "one minute" çıkışının çevrimiçi mecradaki dolaşımı özelinde irdelendiği çalışmada, araştırma konusunun blog ve forum analizi uygulaması ile Türk blog ve forum ortamlarındaki izdüşümü geniş bir perspektiften betimlenmeye çalışılmaktadır.

1. Çevrimiçi Siyasal İletişim Mecrasına Kavramsal, Kuramsal ve Araçsal Bakış

Çevrimiçi siyasal iletişim mecrası olan blog ve forum ortamlarının kamusal alan, çevrimiçi müzakere ve demokrasi ile olan ilişkisi üzerine yapılan değerlendirmeler kavramsal bir ufuk açmaktadır. Anılan olgular kuramsal ve araçsal ele alışı için zemin oluşturmaktadır. 'Siyasal kullanıcıların' mecraya girişleri bakımından -itim etkisi boyutu- siber alanın sağladığı imkânlar üzerine inşa edilen olumlu perspektifi ile mobilizasyon penceresi çalışmanın kuramsal dayanağı olarak irdelenmektedir. Ortam oldukları kadar aynı zamanda birer siyasal iletişim enstrümanı olmaları dolayısı ile blog ve forumların siyasal kullanıcıların mobilize olmasındaki fonksiyonları çizilmek istenen araçsal bakışın ipuçlarını taşımaktadır.

1.1 Kavramsal Bakış

Siyasal amaçlı kullanıcıların, çevrimdışı alandan farklı olarak çevrimiçi mecrada ne bulunduğu, çevrimiçi alanın öz niteliklerine dair temel ipuçlarını taşımaktadır. Çevrimiçi siyasal iletişim konusunda yapılan çalışmalarda söz konusu mecra, hangi siyasal olguları ne şekilde karşıladığı bakımından değerlendirilirken kamusal alan ve demokrasi kavramları açısından sağladığı imkânlar çevrimiçi alanın potansiyeli hakkında da önemli fikirler vermektedir. Çevrimiçi mecraya dair değerlendirmelerde çoğu zaman kamusal alan ve demokrasi olguları birbiriyle etkileşim içinde kavranmakta ve kamusal alanın farklı bir boyuttaki görünümü olarak blog ve forum ortamlarında demokratik karşılaşmalar, siyasal tartışma ve müzakere olguları eşliğinde işlenmektedir.

İnternetin, kamusal alan ile arasındaki yeni ve gittikçe derinleşen ilişkisinin ele alınması, rolü itibari ile kamusal alanın çevrimdışı siyasal süreçlerin güç alanlarına sokulmasını gerektirmektedir. Kamusal alanın, söz konusu güç alanlarına yönelik bir katkının hem kendisi hem de ifade edilmesi olması ile bu durum internetteki yansımaları dikkate alındığında bütünüyle daha da geçerlidir. Kamusal alanın gerçek 'öncü kuvveti'ni gördüğümüz alanı sağlayanın internet olması (Dahlgren, 2005:151) çarpıcı biçimde blog ve forum ortamlarının yeni bir kamusal alan olarak yükseldiğinin göstergesidir.

Çevrimiçi platform en yoğun gelişmelerin, birçok çalışmada Habermas'a (Habermas, 1990:43- 115) atfen kamusal alanın siber ya da çevrimiçi dönüşümü (Dahlberg, 2001: 622- 624) olarak adlandırılan fenomenin meydana geldiği mecradır. Kitle iletişimi ve 'kamu'nun oluşumu Goldner'ın tabiri ile ortak yapısal gelişmeler biçiminde değerlendirilirken çevrimiçi mecranın kamusal alanı dönüştürmesi kavramı, siber alan tarafından yaratılan çeşitli etkileşimsel durumlar ve yine bu mecrada anlamlar aracılığı ile kurulan etkileşimsel özelliklerin günlük yaşamdaki toplumsal yapıları etkilemesi düzleminden sorgulanmaktadır (Slevin, 2003: 72).

Dahlgren, Habermas'ın kamusal alandaki iletişimsel eyleminden hareket ile internetin sağladığı çevrimiçi siyasal iletişim ortamını betimlemek bakımından müzakerenin diğer formlar üzerindeki haksız ayrıcalığının önüne geçmek üzere basit bir tipoloji geliştirmiş ve buna “çok sektörlü çevrimiçi kamusal alanlar” (multisector online public spheres) adını vermiştir. Bu yaklaşım ile çevrimiçi tartışma alanını beş kategoriye ayırmaktadır: e-devlet, savunucu/aktivist, yurttaşlar ile ilgili, parapolitik ve gazetecilik. Tüm bu kategorilerde internetin etkileyici bir iletişimsel heterojenliği kolaylaştırdığına vurgu yapmaktadır. (Dahlgren, 2005: 152).

Siyasal duygu ve düşüncelerin açıkça aktarıldığı veya paylaşıldığı fiziksel ya da görsel tüm alanların bir bütünü olarak kamusal alanı tanımlayan Bennett ve Entman (2001:2-3), Habermas'tan yola çıkarak “ideal bir kamusal alanda tüm vatandaşların hükümet müdahalesinden bağımsız olan ve oydaşım sağlama kabiliyeti bulunan bir iletişim kurma konusunda eşit olanaklara sahip olduğunu” ifade ederler ki bu yaklaşım çevrimiçi mecranın sağladığı en önemli imkânlardan birine karşılık gelmektedir. Mevcut yapısı ile siber alanın sayısız sivil girişim formları açısından sağladığı elverişli platform, siyasal iletişim bağlamında kamusal alana demokratik katkılar bakımından ele alındığında kayda değer görülmektedir. Bu alana ulaşma ve alana dair kullanım kriterleri öylesine bir noktaya erişmiştir ki Norris'in (2001) ifadesi ile dijital bölünme olgusu -özellikle batı demokrasilerinde- giderek azalmaktadır.

Çevrimiçi mecralara dair tanımlamaların önemli bir kısmı müzakereci demokrasi kuramlarının işlevsel çerçevesinden ve tartışma ortamlarının çoklu biçimlerinden yararlanmaktadır (Freelon, 2010: 1173).

Çevrimiçi mecrada demokrasi olgusuna ilişkin bir kavrayışta internetin sağladığı müzakere alt yapısı bir değerlendirme alanı olarak yükselmektedir. Blog ve forumlar olmak üzere çevrimiçi alanın sağladığı müzakere ortamları; demokratik, bir tür sanal agora olarak tasavvur edilebilmektedir (Wright, Street, 2007: 850).

Özgür ve açık diyalog ile siyasal kullanıcılar ortak problemler hakkında iddialar ortaya koyup bunları savunma ve tartışma imkânı bulmaktadır. Bunu yaparken en iyi nedenler ortaya konana ve tam anlamı ile savunulanlar memnuniyet verici bir noktaya taşınana kadar dinlemek zorunda da kalmamaktadır. Cass R. Sunstein'in belirttiği gibi müzakereci demokrasi kutuplaşmadan kaçınmak için hem ortak deneyimleri, hem de filtrelemeye karşı beklenmedik hatta istenmedik karşılaşmaları gerektirmektedir. Bu ihtiyaçlara uyumlu olan en başarılı müzakere örnekleri aşağıdan yukarı doğru olmak üzere vatandaşlardan başlatılmaktadır. Bu durum dünya çapında müzakere için bir araç olarak internetin önemli bir özeliğini yani müzakerenin dışındaki otoritelerce uygulanan sansürün yokluğunu tanımlamaktadır (2001:65). Siyasal kullanıcılar, muhataplarının argümanları üzerine refleks olarak kendilerine en uygun pozisyonları seçme olanağı ve konum alışları ekseninde yanıtları ile çevrimiçi mecrada hemen geri bildirim imkânı yakalamaktadır. Bu süreç ile siyasal kullanıcılar, müstakil kişiler olmaktan kamu odaklı vatandaş olmaya doğru evrilmektedirler (Dahlberg, 2001b: 167).

1.2 Kuramsal Bakış

Görüldüğü üzere olgu kavramsal olarak değerlendirilirken; mecraya yeni bir kamusal alan, bu alandaki çevrimiçi kullanıcılar bu kamusal alanı oluşturan kitle olarak siyasal katılımcılar, siyasal kullanıcıların arasındaki siyasal iletişim süreci müzakereci demokrasi ile ilişkili bir etkileşim olarak ele alınmaktadır.

Kuramsal bir bakış da, söz konusu ele alış ile temellendirmek sureti ile çevrimiçi mecrada gerçekleştirilen siyasal etkinliği siyasal katılım penceresinden değerlendirmektedir. Siyasal katılımın gerçek ya da tüzel kişi tarafından gerçekleştirilmesine göre mecraya dönük iki ana projeksiyon geliştirilmektedir. Tüzel kişi ile siyasal partilerin çevrimiçi mecrada vatandaşlara hitap ettikleri web siteleri karşılanırken, gerçek kişi ile vatandaşlar ya da çalışma kapsamında çevrimiçi siyasal kullanıcılar kastedilmektedir. Çevrimiçi siyasal etkinlikleri ile kullanıcıların çevrimiçi mecrayla ilişkisi itim etkisi (push effect) olarak formüle edilen (Foot ve

Schneider, 2002:222-244; 2002: 1-17). perspektif ile irdelenmektedir. Dolayısı ile 'one minute' çıkışı olarak tabir edilen bir siyasal konunun çevrimiçi mecradaki yansımalarının siyasal amaçlı kullanıcı boyutu ile incelenmesine itim etkisi yaklaşımı zemin hazırlamakta ve incelemenin politik web siteleri dışında bir mecra ve etkileşim üzerine olduğunun kuramsal referansını vermektedir.

Araştırmacılar internet kullanımının siyasal katılma üzerindeki etkisini ve oy verme, siyasal bilgilenme, siyasal tartışma gibi siyasal katılma davranışlarını üç farklı kuramsal bakış ile ele almaktadır. Bunlar mobilizasyon, pekiştirme ve siberseptik kuramlardır. (Kirk ve Schill, 2011: 326) Pekiştirme kuramı internet ve siyasal katılım ilişkisine olumsuz bir yaklaşım sunarken, siberseptik bakış söz konusu ilişkide çevrimiçi mecra ve geleceğine ilişkin kısmen olumlu düşünceleri de barındıran şüpheli bir tablo çizmektedir. Pekiştirme kuramı çevrimiçi siyasal kullanıcıların –siyasal katılım penceresinden sıklıkla vatandaş ifadesi kullanılmaktadır– siber alana girmeleri önünde başlıca iki nedenle engeller olduğunu vurgulamaktadır. İlk neden Anderson'ın (vd., 1995) ağırlıklı olarak ekonomik gerekçelere bağladığı, bireylerin kamusal yaşama taşıdıkları kendi potansiyelleri ve nitelikleri ile inilti 'kaynağa dayalı' (Strandberg, 2006:14) faktörleri öne sürmektedir. İkinci neden ise çevrimiçi siyasete yönelenlerin hali hazırda çevrimdışı da etkin olanlar olduğunu ileri süren ki bu yönü ile çevrimiçi mecranın siyasal katılımında bir artışa neden olmadığını belirten 'güdülenmeye dayalı' (Strandberg, 2006:15) koşulları anlatmaktadır.

Siyasal bir tercih ile sonuçlanacak çevrimiçi siyasal katılımcı etkinliklerinin irdelenmesinde çıkan seçim sonucu ile çevrimiçi mecradaki vatandaşların konum alışları inceleme evrenindeki 'seçmen' profiline ilişkin pekiştirme kuramının şartlarının var olup olmadığı konusunda fikir verebilecekken, çevrimdışı mecrada bir karar ile nihayetlenmeyecek herhangi bir siyasal konu için siyasal kullanıcıları pekiştirme kuramı ile karakterize etmek geçerli bir saptamaya varılmasını olanaklı kılmayabilecektir. Bu anlamda araştırma konusu olan 'one minute' çıkışı için de pekiştirme kuramına dönük bir profil çıkarma çabasından ziyade çevrimiçi mecraya giren siyasal kullanıcılar ve çevrimiçi alanın sağladığı imkan penceresinin mobilizasyonun sağladığı bir kuramsal zemin üzerinden ilerlemek daha sağlıklı görülmektedir.

Mobilizasyon kuramı, siyasal iletişim boyutu ile mecraya olumlu özellikler yüklemektedir. (Johnson & Kaye, 2003; Wang, 2007) Mobilizasyon teorisyenleri, Norris'e atıfla, internetin, gerçekleştirdiği üç temel şey ile doğrudan demokrasinin ve yurttaş katılımının yeni bir formunu oluşturduğunu ifade etmektedir. Çevrimiçi mecra katılımın önündeki bariyerleri aşağı çekmekte, siyasal iletişimin maliyetlerini düşürmekte ve vatandaşları diğer vatandaşlar ve seçilmişler ile doğrudan buluşturabilmektedir (2001).

Siber alanda, artık çok rahat elde edilebilen ve neredeyse sınırsız olan bilginin halkı kamusal konularda daha bilinçli hale getirme potansiyelinin olduğu, çevrimiçi tartışmaya imkân veren blog ve forumlarda, çevrimiçi siyasal kullanıcıların düşüncelerini daha rahat ifade edebilecekleri ve siyasal konular hakkında daha etkin bir rol oynayıp daha kolay harekete geçebilecekleri mobilizasyon kuramının temel varsayımlarını oluşturmaktadır.

Blog ve forum ortamlarında yürütülen siyasal etkinlik; yeni, herkese açık bir siyasal katılım biçimini meydana getirmektedir. Mobilizasyon kuramına göre; kolay internet erişimi, sayılarının artmasına önemli ölçüde katkı vererek çok sayıda siyasal kullanıcıyı siyasal etkinliğe çekecektir. Önceden hevesli olan; ancak siyasal etkinliği katılım şevklerini kırarak denli teferruatlı ve bir o kadar da çaba gerektiren bir adım olarak algılayan vatandaşlar, böylelikle siyasal yaşama ideal bir giriş yolu bulmuş olacaklardır.

Siber alanda bilgiye erişmenin ve iletişimin azaltılmış maliyeti, siyasal konulardan haberdar olabilme, siyasal konular hakkında kanaat ileri sürerek konuların gündemdeki seyirlerine belli ölçüde yön verebilme noktasında sağladığı katkıların yanı sıra seçim kampanyaları boyunca siyasal partilerin ve adayların hangi politik konular üzerinde durduğunu öğrenebilme, hükümet yetkilileri ile iletişim kurabilme gibi siyasal katılım etkinliklerini engelleyen caydırıcı faktörleri potansiyel olarak ortadan kaldırabilmektedir.

Çevrimiçi mecraya; cinsiyet, yaş ve dil gibi vatandaşların siyasal iletişime katılımını etkileyebilecek ya da önyargı içine girmelerine neden olabilecek sosyal kimlik unsurlarını ortadan kaldırarak (Sparks, 2001:79-80) siyasal kullanıcılara birbirlerini denk olarak algılamalarını sağlayan ayrıcalıksız kimlikler biçmektedir.

Mobilizasyon kuramı çerçevesinde karşılık bulan tüm bu düşünceler doğrultusunda çevrimiçi platformların sağladığı siyasal imkânların zengin yelpazesinin internet kullanıcısı siyasal kesimleri ve vatandaşları, çevrimdışı alandaki siyasal konuları çevrimiçi siyasal gündeme taşımak ve konular hakkında daha fazla söz almak için cesaretlendirmekte olduğu söylenebilmektedir. 'One minute' çıkışı bir siyasal konu olarak ele alındığında, başlı başına konunun çevrimiçi mecraya taşınması ve çevrimiçi siyasal kullanıcılar tarafından blog ve forum ortamlarında tartışılması durumu mobilizasyon kuramının açtığı penceredeki koşulların işlediğini göstermektedir. Şu halde çevrimdışı alanda gerçekleşecek, bir seçim ile sonuçlanmayacak bir siyasal konu olarak 'one minute' çıkışı için blog ve forum ortamlarına ilişkin kuramsal bir profil çıkarmak aşamasında da mobilizasyon kuramı koşulları geçerli görülmektedir.

1.3 Araçsal Bakış

Kuramsal bakış kapsamında değerlendirildiği üzere siber alan, doğası gereği kullanıcıları için siyasal liderlere ve medyaya erişim noktasında çevrimiçi siyasette etkili ve kullanımı kolay bir mobilizasyon enstrümanıdır. Çevrimiçi alanı siyasal katılım için kullanmak, örneğin seçilmişlerle iletişim kurmada e-posta gönderme ve elektronik dilekçe imzalama ile geleneksel ya da çevrimdışı siyasal etkinliğe göre önemli ölçüde basitleşmektedir. (Kirk, Schill, 2011: 328)

Çevrimiçi mecraya ilişkin olarak Moy ve arkadaşları yedi farklı kullanıma dikkat çekmektedir. Bunlar; siyasal katılım, topluluk etkinlikleri, aile ve arkadaşlar ile buluşma, çevrimiçi konuşmalara katılma ve kendini bu ortamlarda ifade etme, çevrimiçi alışveriş ve interneti enformasyon kaynağı olarak kullanma biçiminde belirlenmektedir (2005). Tüm bu kullanım şekillerinde blog ve forumlar, bir ortam oldukları kadar bir enstrüman ya da sanal ortama giriş için bir araç olarak kabul görmektedir.

Her iki enstrüman da, siyasal alandaki işleyiş için mevcut potansiyel ve fırsatları şekillendirme konusunda işlevseldir; çevrimiçi alandan çevrimdışı alanı etkileyebilecek sonuçlar elde edilmesine katkı sağlamaktadırlar. Curran'ın tabiri ile (1991: 27) etkileşimli tartışmalarda uzlaşmaya olanak sağlayan ve böylece potansiyel olarak gelişen kamu alanına katkı veren bir araç işlevi görürler. Bu düşünce paralelinde blog ve forumlar çeşitli siyasal konularda çelişen söylemlerin tartışıldığı ve geliştirildiği, herkese açık bir platform anlamına gelmektedir.

Budge, blog ve forum ortamlarının alt yapısını oluşturduğu çevrimiçi müzakerelerin diğer tüm siyasal görüşme biçimlerinden çok da farklı olmadığını savunmakta ve bunların, bir tür doğrudan demokrasi vasıtası olduğunu belirtmektedir (1996:30).

Blog ortamları bilginin internet üzerinden gönderildiği, sıkça güncellendiği ve bugünden geriye doğru giden tarihsel bir sıralamayla sunulduğu çevrimiçi günlükler olarak tanımlanmaktadır (Welch, 2005). Siyasal bloglar olarak tanımlanabilen bloglarda, kullanıcılar siyasal konular hakkındaki düşüncelerini günlük yazma pratiğindeki gibi çevrimiçi mecraya aktarmaktadır. Bu günceler o blogdaki ana konular olarak düşünülürse, ilgili günceye yazılan yorumlar ile siyasal iletişim ve müzakere süreci başlamaktadır.

Blog ve forumların belirtilen özellikleri dolayısıyla çevrimiçi siyasal iletişim pratiklerinde başat vasıtalar olarak yükselmeleri, siyasal amaçlı kullanıcılar açısından bu enstrümanlara verilen değeri artırmaktadır. Sosyal bir yazılımın yönettiği bu platformlar siyasal iletişim etkinlikleri içindeki konularını her geçen gün daha da sağlamlaştırırken siber alandaki sayılarını da o ölçü ve hızda yukarı çekmektedir. Saygın arama motorlarından Technorati her gün ortalama 175.000 yeni blogun açıldığını ve blogcuların (blogger) blogosfere

yaklaşık 1.6 milyon ileti (ana konu, yorum) yolladıklarını belirtmektedir (Koop ve Jansen, 2009:158). 2012 itibari ile Technorati'de dokuz farklı kategori altında 1.289.619 blog taranmakta olup siyasal bloglar 14.785 tane olarak yaşam (50.699), eğlence (37.993), iş (29.831) ve teknoloji (33.411) temalı bloglardan sonra beşinci sırada yer almaktadır. 14.785 siyasal blogun 8.569'u Amerikan 16.351'i ise dünya siyaseti üzerine açılmıştır (technorati.com, 2011).

Yapıları itibari ile kimi bloglar, sözü edilen siyasal konuların ve yapılan değerlendirmelerin doğruluğunu ve uygunluğunu garantilemekte olup yasalara aykırı hareketlere karşı ve gerçekliği kontrol eden bir mekanizmaya sahiptir. Bunlardan bazıları konular, olaylar ve haberler hakkında hararetli ve hırslı görüş ve yorumlar içermektedir. Ancak bazıları, halkın gazetecilerinin ve orta görüş çizgisindeki medyanın üzerinde durduğu siyasal konulardaki diğer bloglarla ve haber kaynaklarıyla bağlantı kurarak güncel bir farkındalık yaratmaktadır. Çoğu yerel blog halkı bilinçlendirmekte; halkı, özel bir toplulukla ilgili sorunlara dair yerel etkinlikler ve yerel, eyaletle ilgili ya da ulusal düzeyde sorunların çözümünü için teşvik etmektedir (Laura Gordon- Murnane, 2007:48-49).

Bloglar hangi dilde olduğuna bakılarak milliyetlerine göre sınıflandırılabilir. Bu anlamda bloglar ve blogcular (bloglara girdide bulunanlar) ait oldukları toplumsal yapıya göre farklı ve kendine has özellikler gösterebilmektedir. Atikkan ve Tunç'un "blogdan al haberi" adlı çalışmaları kapsamında Türk blogcuları ile gerçekleştirdikleri araştırmada blogcuların ülkedeki çevrimiçi tartışma ortamının sorunlu olduğunu vurguladığı belirtilmektedir. Çevrimiçi siyasal arenada gerçekleşen siyasal tartışmaların bir anda alevlenerek kişisel tehdide dönüşebildiği ve tarafların kendilerini hemen belli ederek şiddetin dilinde konuşmaya başladığı böylece siyasal tartışmaya er ya da geç nefret söyleminin sızdığı aktarılmaktadır (2011:65) ki bu yapı ülkemizdeki bloglara has bir karakter olarak dikkat çekmektedir. Bloglardaki bu durum forumlar için de geçerli kabul edilebilir.

Bloglar ve forumların paylaştığı birçok ortak işlev ve benzer kullanım biçimleri, her iki enstrümanın birlikte anılmasına neden olmaktadır. Ancak blog ve forumlar ufak da olsa farklı nitelikler taşımaktadır. Blogların günce görünümüne karşın forumlar duyuru panosu mantığı ile işlemektedir. Forumlardaki duyuru panosuna taşınmaya değer görülen siyasal konular başlıklar altına mesajlar olarak girmekte ve yine bu ana konular altına uydu biçiminde ya da tarihsel bir sıra ile tartışma düzeyinde yorumlar yer almaktadır.

İster blog ister forum olsun her ikisi de 'one minute' çıkışı siyasal konusu için hem bir tartışma ve müzakere platformu hem de anılan konu hakkındaki siyasal iletişim sürecine internetin sunduğu ayrıcalıklar ile dahil olabilmek adına bir çevrimiçi enstrüman işlevi görmektedir.

2. Türk Blog ve Forum Ortamlarında 'One Minute' Çıkışı

Çalışma kapsamında blog ve forum ortamlarında bir siyasal konu olarak Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN'ın 'one minute' çıkışı, sunulan kavramsal, kuramsal ve araçsal arka plan göz önüne alınarak çevrimiçi siyasal kullanıcıların konu karşısında aldığı siyasal konular (lehte, aleyhte ya da nötr) üzerinden değerlendirilmeye çalışılacaktır. Bunun için blog ve forum analizlerinden (Uluç, Yılmaz ve Işıkdag, 2010; Yılmaz, Işıkdag, 2011) yararlanılacak olup araştırma konusu 'one minute' çıkışının Türk blog ve forum ortamlarında nasıl yer aldığı analizler sonucu elde edilecek veriler doğrultusunda şekillenecektir.

Araştırma konusu için blog ve forum analizleri üç etapta gerçekleştirilecektir. İlk aşamada çevrimiçi mecralar olarak blog ve forumlarda 'one minute' çıkışına dair siyasal kullanıcıların genel ilgi düzeyinin anlaşılabilmesi için incelenen blog ve forumlardaki tüm siyasal konular nicelik bakımından tespit edilecek, araştırma konusu olan 'one minute' çıkışı hakkındaki çevrimiçi görüşlerin diğer siyasal konulara oranı bulunacaktır. Sonraki aşamada çevrimiçi olarak 'one minute' çıkışı siyasal konusu üzerine düşüncelerini sanal mecraya taşıyan siyasal kullanıcıların görüşleri analiz edilecektir ki bu aşama içerdiği anlamsal düzeydeki analiz ile araştırmanın belkemiğini oluşturmakta ve 'one minute' çıkışının blog ve forum

ortamlarındaki karşılığını tasvir etmeye imkân vermektedir. Burada tarafların siyasal konun hakkında sıklıkla kullandığı ifadelere de yer verilecektir. Üçüncü ve son aşamada ise Türk blog ve forumların birer çevrimiçi enstrüman olarak etkileşim düzeyleri 'one minute' çıkışı siyasal konusu özelinde karşılaştırılarak çevrimiçi ortamda hangi aracın daha yoğun kullanıldığına ilişkin araşsal bir tespitle bulunulacaktır.

2.1 Araştırma Verilerinin Toplanması

Çevrimiçi siyasal ortamlara yansıyan siyasal konulara ilişkin değerlendirmeler için siyasal kullanıcıları kapsayan itim etkisi perspektifinde en fazla veri, blog ve forumlardan elde edilebilmektedir. Öte yandan söz konusu mecranın bir araştırma evreni için son derece geniş olması yapılacak herhangi bir analiz için büyük bir engel oluşturmaktadır. Milyonlarca blog ve forumun olabildiğince objektif bir yaklaşımla kendisini geçerli düzeyde temsil edecek bir boyutta küçültülmesi gerekmektedir. Araştırmanın Türkçe blog ve forumlar üzerinden yürütülecek olması tutarlı bir gerekçe ile belli ölçüde araştırma evrenini küçültmektedir. Ancak bu da yeterli görülmemektedir. Blog ve forumların sayısının azaltılması için dil dışında nesnel bir kıstas ile evreni daraltma zorunluluğu bulunmaktadır. Burada nesnel kıstas en fazla tercih edilen blog ve forumların belirlenmesi olmuş ve bu işlem için Internet Rating Sisteminden (Alexa, 2009) faydalanılarak analiz edilmek üzere siyasal konular alanında en çok ziyaret edilen 225 blog ve 32 forum belirlenmiştir.

Analiz edilecek blog ve forumların tespiti sonrasında beş kişilik bir araştırma ekibi ile Yılmaz ve Işıkdag'ın geliştirdiği blog ve forum analiz yönteminden (Uluç, Yılmaz ve Işıkdag, 2010; Yılmaz, Işıkdag, 2011)) yararlanılarak anılan blog ve forumlardaki her bir sayfada yer alan ana konu ve yorumlar 'one minute' çıkışının gerçekleştiği 29 Ocak 2009 tarihinden itibaren üç ay boyunca (Ocak dahil Şubat-Nisan) aylara göre sınıflandırılmış; çevrimiçi siyasal kullanıcıların olumlu/lehte (1), olumsuz/aleyhte (-1) veya tarafsız/nötr (0) görüş bildirmeleri doğrultusunda puanlanıp niceleştirilmiştir.

Girdilerde ana konu ve yorum ayrımı yapılmasının sebebi, blog ve forumlardaki ana konu ve yorumlar ile gazetede ki manşet ve iç sayfa haberi arasındaki benzerlik ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Nasıl ki gazetede manşet, iç sayfa haberine göre ilgi düzeyi ve önemlilik bakımından daha değerli ise aynı durum ana konu ve yorumlar için geçerlidir. Ana konu siyasal konunun çevrimiçi mecradaki ilk görünümüdür, girdide bulunan siyasal kullanıcı açısından yorumdan çok daha maliyetlidir (maliyet ile girdi hazırlanmasındaki entelektüel çaba kastedilmektedir). Dolayısı ile yoruma göre daha değerlidir. Niceleştirme işlemi için binlerce sayfadaki ana konu ve yorum okunup içerikleri puanlanarak veri toplanmıştır.

2.2 'One Minute' Çıkışının Analizi

Siyasal konunun analizine geçilmeden önce, analize ilişkin belli bir derinlik de sağlayabilmek adına siyasal konunun geçtiği Davos'u ve olayın tarihsel arka planını değerlendirmekte yarar bulunmaktadır. Bu yaklaşım konuya ilişkin genel ilgi düzeyi ve önemliliğin kavranabilmesi bakımından da gerekli görülmektedir.

İsviçre'nin doğusunda Graubünden Kantonu'nda bulunan ve Davos-Platz ile Davos-Dorf adlı iki köyden oluşan küçük kasaba, 8 Şubat 1971 tarihinden buyana her yıl düzenlenen Dünya Ekonomik Forumu'na (DEF) ev sahipliği yapmaktadır. (WEF, 2009:5) Başta ekonomi-politik olmak üzere uluslararası siyasete dair bir çok konu ve sorun, dünyaca ünlü düşün adamları ve siyasetçiler tarafından Davos'ta gerçekleştirilen forumlarda gündeme taşınmakta ve tartışılmaktadır. Davos, WEF'in kendi kurumsal tabiri ile "tarihin biçimlenmesinde bir ortak" dolayısı ile dünya siyaseti açısından önemli bir oluşum olarak görülmektedir.

Dünya siyasetine yön verme iddiasını taşıyan Dünya Ekonomik Forumu, Türkiye gündemine 1986 yılında dönemin Başbakanı Turgut Özal ile girmiştir. Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu ile Turgut Özal'ın bir açık bir de ekonomik oturumdaki birlikteliği Davos'un 1986 buluşmasının "Davos Diplomasisi" olarak adlandırılmasına neden olmuştur. Buluşma öylesine önemlidir ki Özal ve Papandreu arasındaki uzlaşma neredeyse olası bir Türk-Yunan Savaşı'ndan dönülmesini sağlamıştır. Zira, DEF kurucusu ve Başkanı Klaus Schwab, Atina ve Ankara'ya yaptığı pek çok ön ziyaret aracılığıyla iki tarafı, ilişkileri normalleştirmeleri amaçlayan Davos Deklerasyonu'nu müzakere edip imzaladıkları İsviçre'de yeniden bir araya getirdiğinde Özal'ın kendisine iki yıl önce bir araya gelmelerinin, kaçınılmaz bir savaşı önlediğini söylediğini belirtmekte ve Davos'ta kurdukları karşılıklı temas sayesinde Özal'ın mevkidaşına güvenebildiğini ifade etmektedir. (WEF, 2009:63-65)

Davos'un 1986 buluşmasından dört yıl sonra Türk- Yunan Başbakanları Süleyman Demirel ve Konstantin Mitsotakis seleflerinin diyalogunu yeniden başlatmak üzere Davos Ruhu çerçevesinde geniş bir görüş alışverişinde bulunmak üzere bir araya gelmişlerdir. (WEF, 2009:112) Davos sonraki yıllarda Türk Başbakanlarını ağırlamış ancak Türkiye'de gazetelerin ekonomi sayfalarında ya da televizyon haberlerinin geri sıralarında yer bulabilmiştir.

Davos Türkiye'nin gündemine bir kez daha 2009 yılında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın katıldığı oturumda yaşananlar ile gelmiştir. Başbakan Erdoğan'ın uluslararası çapta bir lider profiliyle –çünkü konu Türkiye'yi bölge ülkesi olması nedeniyle dolaylı ilgilendirmektedir- gerçekleştirdiği ve medyada 'one minute' çıkışı olarak adlandırılan tavrı Türk ve dünya mediasında ciddi bir karşılık bulmuş, bu durum kaçınılmaz olarak Türk blog ve forum ortamlarına taşınarak tartışma konusu olmuştur.

'One minute' çıkışı siyasal konusunun analizinin ilk aşamasında Türk blog ve forumlarında araştırma konusunun diğer siyasal konulara oranı saptanmakta böylelikle araştırma konusuna ilişkin genel ilgi düzeyi belirlenmektedir.

Kamuoyunun görevi olan "konulaştırma" belirli ilgi kuralları çerçevesinde cereyan etmektedir. Önce konu masaya yatırılır, onu tartışmaya değer kılan formüller bulunur, ancak ondan sonra değişik "opsiyonlar"a göre pozisyon alınır, bu süreç pürüzsüz yürürse "tartışma hareketlenir" ve bir karara varma zamanı gelmiş demektir. Luhmann'ın varsayımına göre,

“siyasal sistem- kamuoyuna dayandığı sürece- kararların alınmasında etkili olan kurallar değil, ilgi kuralları üzerinden bütünleştirilir”, yani hangi konuların masaya yatıracağına karar veren kurallar üzerinden. (Noelle-Neumann, 1998:175- 177) Bu anlamda bir siyasal olayın siyasal bir konu olarak çevrimiçi mecraya taşınmasında genel ilgiyi teşvik edecek unsurların varlığı ve araştırılan siyasal konunun diğerleri arasındaki yerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Figür 1: Bloglarda ‘one minute’ çıkışının diğer siyasi konulara oranı

Figür 2: Forumlarda ‘one minute’ çıkışının diğer siyasi konulara oranı

Figür 1’de bloglar figür 2’de ise forumlar için görüldüğü üzere, Türk blog ve forum ortamlarında araştırma süresi boyunca (dört ay) ‘one minute’ çıkışı siyasal konusu diğer siyasal konular karşısında ortalama yüzde 11’lik bir orana sahip olmuştur. Mart 2009 Yerel Seçimi atmosferine girilmesi dolayısı ile birçok konunun çevrimiçi alanda dolaşımında olduğu bir dönemde tek bir siyasal konunun böylesi bir orana sahip olması konuya ilişkin ilgi düzeyinin oldukça yüksek olduğu biçiminde yorumlanabilmektedir.

Araştırma süresi içerisinde diğer siyasal konular arasında araştırma konusuna ilişkin siyasal kullanıcıların genel ilgi düzeyinin saptanmasından sonra anlamsal analiz aşamasına geçilmektedir. Bu aşamada gerçekleştirilen analiz siyasal kullanıcıların hangi motivasyon ile

çevrimiçi alanda siyasal konu etrafında konumlandıklarını anlamlandırabilmek bakımından siyasal konunun çevrimdışı alandaki kapsamını bilmeyi gerektirmektedir. Dolayısı ile 'one minute' çıkışının ve konunun siyasal gündemdeki öneminin ne olduğunu irdelemekte yarar vardır.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan 29 Ocak 2009'da Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Ban Ki Mun, İsrail Devleti Cumhurbaşkanı Shimon Peres ve Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa ile birlikte "Gazze: Ortadoğu'da Barış" adlı panele katılmıştır. Panelin moderatörü Washington Post yazarı David Ignatius'tur. Ignatius'un, Başbakan Erdoğan'a diğer konuşmacılara göre daha az konuşma süresi vermesi ve panel nezaketine uymayan bir üslup içinde konuşmasına müdahale etmesi üzerine Başbakan Erdoğan birkaç defa "one minute!" ifadesini kullanıp Ignatius'un kolunu tutarak konuşmasını sürdürmüştü; bu esnada Şimon Peres'e İsrail'in 27 Aralık 2008 tarihinde Dökme Kurşun Harekâtı kod adıyla başlattığı ve 1000'in üstünde insanı katlettiği Gazze saldırısına atfen "siz öldürmeyi iyi bilirsiniz" demiştir. Paneli terk eden Başbakan Erdoğan bir basın toplantısı düzenlemiş, Davos'a bir daha katılmayacağını deklare etmiş ve Perez'i alkışlamanın, Gazze katliamlarının alkışlanması anlamına geldiğini belirterek panel izleyicilerine de mesaj göndermiş, Perez'e karşı tavrından geri adım atmayacağını ifade etmiştir. Basın toplantısında Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa'nın da hazır bulunması, Arap Dünyası'nın Başbakan Erdoğan'ın söylemine verdiği desteğin göstergesi olmuştur.

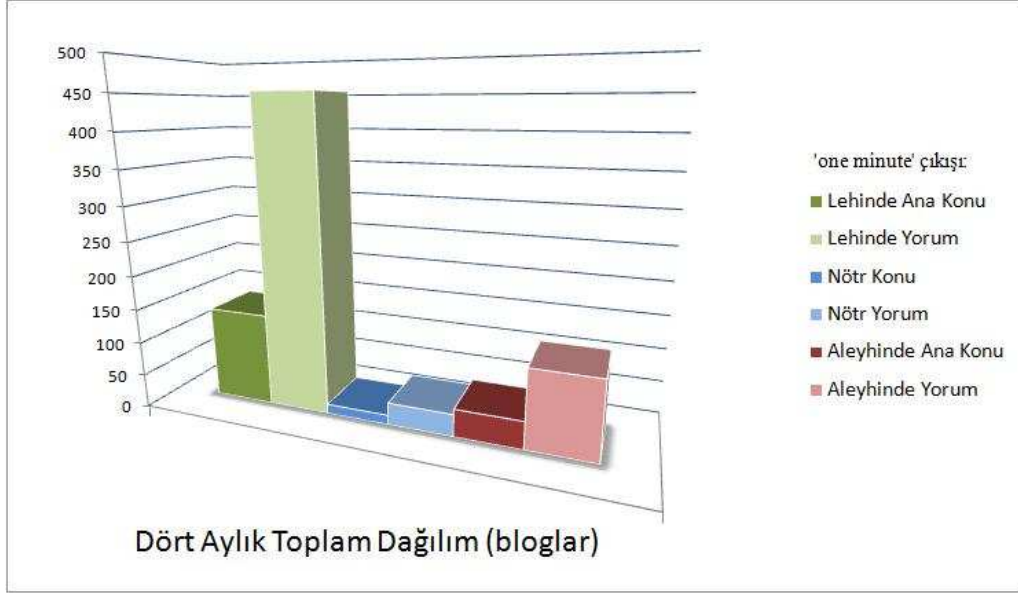
2009 Ocak sonunda gerçekleşen olay, uluslararası siyasal arenada geniş yankı bulmuş öyle ki Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın deklare ettiği üzere katılmadığı Davos 2010 buluşmasında sunulan Davos-Klosters toplantılarının 40. yılı onuruna hazırlanan "A Partner in Shaping History The First 40 Years 1971 – 2010" adlı albümde 'one minute' krizi, Davos'un dünya siyasetindeki önemi konusunda şu sözler ile referans kabul edilmiştir: "Davos'un ünü, Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Gazze ile ilgili bir panelde, İsrail Devlet Başkanı Shimon Peres ile ateşli bir tartışma sonrasında oturumun sonunu beklemeden sahneyi terk etmesinin de onayladığı gibi, en tartışmalı konuların bile bazen büyük bir hırsla tartışıldığı bir yer olmasından geliyor. Haber bültenlerinde geniş bir şekilde işlenen olay, dünya çapında bir tartışmayı ateşledi." (WEF, 2009:248)

Arap dünyasında bomba etkisi yaratan bu gelişme müthiş bir heyecanla karşılanmış, Başbakan Erdoğan Arap ülkelerinin halkları nezdinde bir anda kahraman sıfatına sahip olmuştur. Arap medyası olayı fazlasıyla takdir etmiş, kendi liderlerinden bekledikleri tepkiyi başka bir ülke liderinin vermiş olması dolayısı ile yeni bir lider buldukları biçiminde bir yaklaşım sergilemiştir. Uluslararası arenada ise hâlihazırda İsrail ile önemli düzeyde ilişkileri devam eden, laik yönetimle yönetilen Müslüman bir ülkenin böyle bir çıkış yapması önemli bir etki yaratmıştır (Ekinci, 2009). Dünya medyasında Başbakan Erdoğan'ın 'one minute' çıkışı, Türkiye'nin bölge liderliği politikasının bir uzantısı olarak yorumlanmış, bu olay ile Filistin meselesine en çok desteği veren lider ve ülke mertebesine yükselen Erdoğan ve Türkiye için - geçmişte benzer konularda olanın aksine- uluslararası arenadan medyaya ciddi bir kınama yansımamıştır. Bu durum uluslararası kamuoyunun tepkisini gözlemleyen Türkiye için, anılan çıkışta dünya kamuoyunun zımni desteğinin alındığı biçiminde değerlendirilmiş ve siyasal konu çevrimdışı mecradan çok daha süratli biçimde Türk blog ve forumlarına taşınarak tartışılmaya başlanmıştır. Siyasal kullanıcılar konuya ilişkin düşüncelerini çevrimiçi mecrada sözü edilen siyasal gelişmelere dayanarak seslendirmiştir.

Bu görünümde yola çıkarak araştırma tasarımı da blog ve forum ortamlarında 'one minute' çıkışı lehinde, nötr ve aleyhinde yapılan girdilerin değerlendirmesini yapmak ve böylece Başbakan Erdoğan'ın tepkisinin çevrimiçi yansımalarını görmek üzere kurgulanmıştır. Blog ve forumların araçsal özelliklerinden kaynaklanan ve siyasal konuyu çevrimiçi mecraya taşıyıp tartışmayı başlatan ifadeler ana konu, ifadeler üzerine süren tartışma girdileri de yorum olarak tanımlanmaktadır. Yapılan girdilerden siyasal kullanıcıların olayı değerlendirirken iki temel konu üzerinden hareket ettiği görülmektedir. İlki Erdoğan'ın panelde kullandığı üslup, ikincisi ise bu çıkışın altında yatan asıl faktör olan İsrail'in eylemlerine karşı tepki.

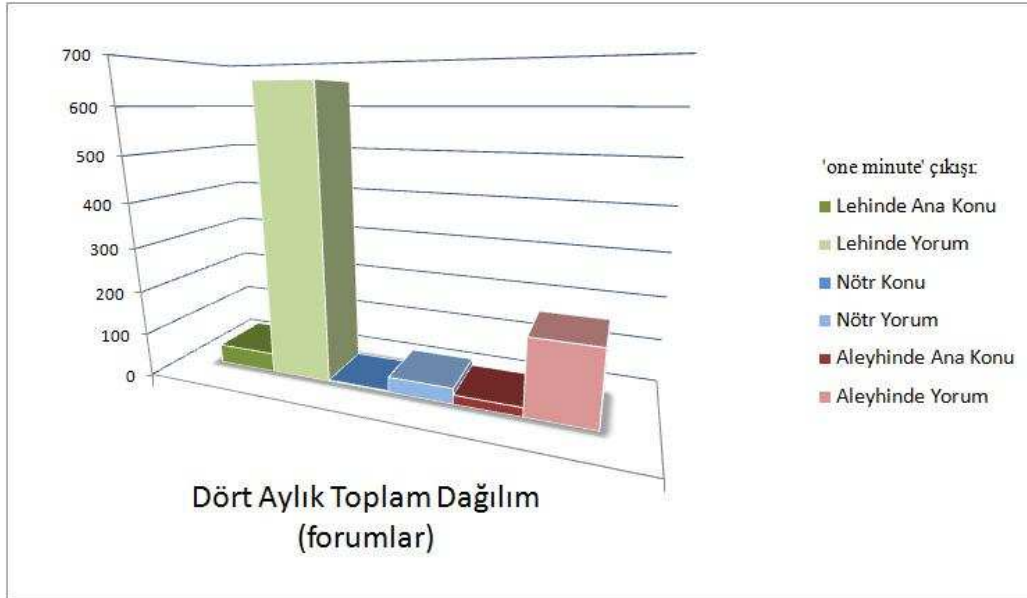
Araştırmada siyasal kullanıcıların konuyu değerlendirmedeki her iki çıkış noktası bir arada kabul edilerek olayın gerçekleştiği 29 Ocak tarihinden itibaren (Ocak dahil) dört ay boyunca Başbakan Erdoğan'ın 'one minute' çıkışı karşısında kendilerini nasıl konumlandığı, siyasal konu lehinde ana konu, lehinde yorum, nötr ana konu, nötr yorum ve aleyhinde ana konu, aleyhinde yorum olmak üzere ayrı ayrı analiz edilmiştir.

Figür 3: Bloglarda 'one minute' çıkışı hakkındaki ana konu ve yorumların türlerine göre dört aylık kümülatif dağılımı

Figür 4: Forumlarda 'one minute' çıkışı hakkındaki ana konu ve yorumların türlerine göre dört aylık kümülatif dağılımı

logl
ard
aki
gör
ünü
mü
akt
ara
n
figü
r 3
ile
for

umlardaki durumu gösteren figür 4 nitel anlamda önemli benzerlikler taşımaktadır. Her ikisinde de lehte ana konu ve yorumlar aleyhte olanların çok üzerindedir. Bloglarda 138 lehte ana konu varken forumlarda bu sayı 44'tür. Bloglar kendine has özellikleri gereği ana konu bazında forumlara göre daha yüksek girdilere sahiptir ki bu araştırmada da blog ana konuları forumdakilerin 3,1 kat üzerindedir. Öte yandan forumdaki yorumların blogdakilere göre daha

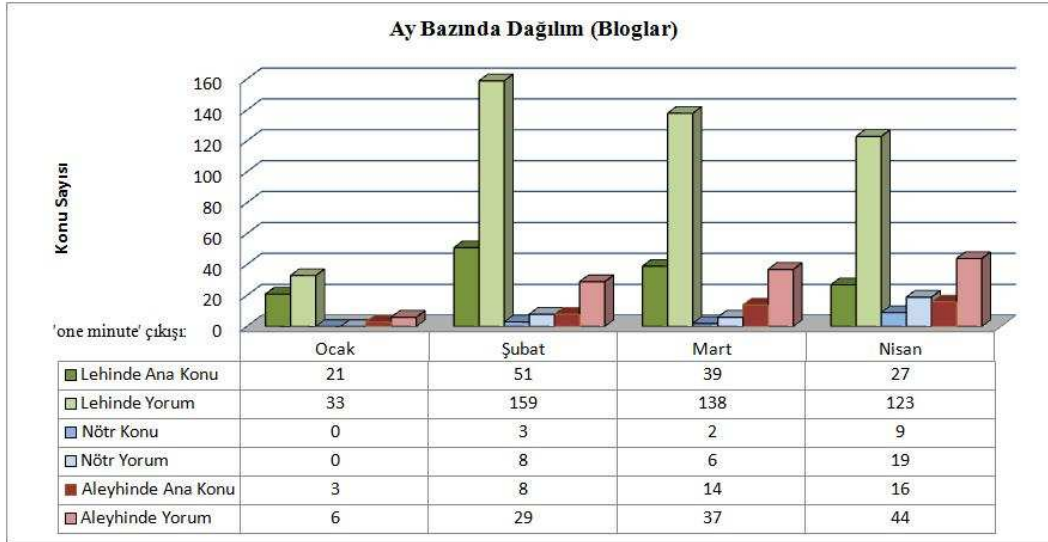
yüksek olması beklenirken, 'one minute' çıkışı siyasal konusunda 1,4 kata denk gelen 199 sayılık bir fark (453 blog, 652 forum yorum) beklenenin altındadır. Aleyhte ana konular bloglar için 41, forumlar için 21 iken; aleyhte 116 blog, 173 de forum yorumu bulunmaktadır. Bloglarda lehte ana konu aleyhtekilerin 3,3, yorum 3,9; forumlarda ise lehte ana konu aleyhtekilerin 2, yorum ise 3,7 katı kadardır. Siyasi kullanıcıların konuya dair tespitte bulunup taraf belirtmedikleri nötr girdiler ise önemsiz düzeydedir.

Başbakan Erdoğan'ın 'one minute' çıkışını haklı bularak lehte değerlendirme yapan siyasal kullanıcılar; Başbakan Erdoğan'ın Orta Doğu politikalarını destekleyen, İsrail'in Gazze hareketini kınayan, Başbakan Erdoğan'ın paneldeki üslubunu 'dünya başbakan gördü', 'davos fatihi' sıfatları ile takdir eden, bu çıkışın Erdoğan'dan Perez'e Osmanlı tokadı olduğunu söyleyen ifadeler kullanmışlardır. Özellikle Mart'ta yapılan lehte blog ve forum değerlendirmelerinde, The Economist dergisindeki "Köprüyü Onarmak" başlıklı makalede "Diplomatik olmayan bir patlamanın, diplomatik yararları" ifadesi ile Başbakan'ın "diplomatik olmayan tepkisi"nin "diplomatik yararları"nın görülmeye başlandığı yorumuna (milliyet.com.tr, 13.03. 2009) atıflar bulunmaktadır.

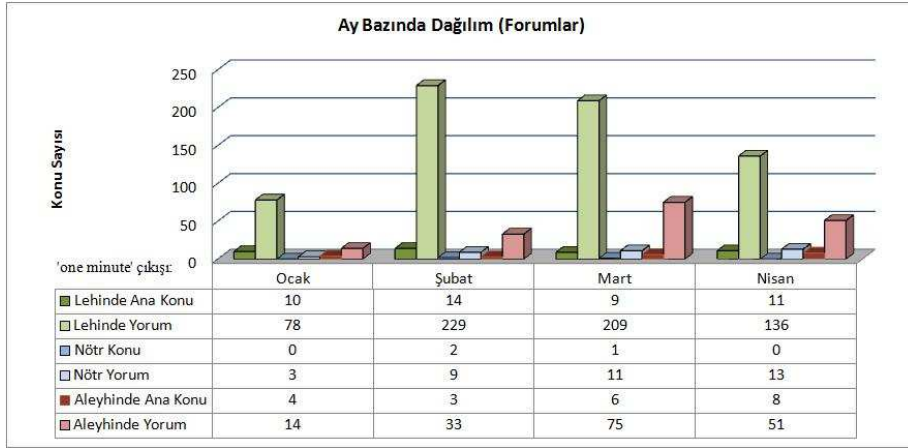
Aleyhte yapılan ve çevrimiçi ortamda lehteki yorumların çok altında kalan değerlendirmelerde Başbakan Erdoğan'ın Gazze tepkisi haksız görülmezken, bu çıkışın uzun vadede uluslararası arenada sakıncalar doğurabileceğine yönelik eleştiriler bulunmaktadır. Başbakan Erdoğan'ın paneldeki üslubunu diplomatik dile yakıştıramayan ifadeler de aleyhte görüş bildirenlerin ileri sürdüğü bir saptamadır. Ayrıca bu çıkışı, 29 Mart Yerel Seçimleri öncesinde kurgulanmış bir siyasi şov olarak gören bazı değerlendirmeler mevcuttur.

'One minute' çıkışına ilişkin blog ve forum ortamlarında ay bazında yapılan değerlendirmeler figür 5 ve 6'da görülmektedir.

Figür 5: Bloglarda 'one minute' çıkışı hakkındaki ana konu ve yorumların türlerine göre ay bazında (Ocak- Nisan) dağılımı

Figür 6: Forumlarda 'one minute' çıkışı hakkındaki ana konu ve yorumların türlerine göre ay bazında (Ocak- Nisan) dağılımı

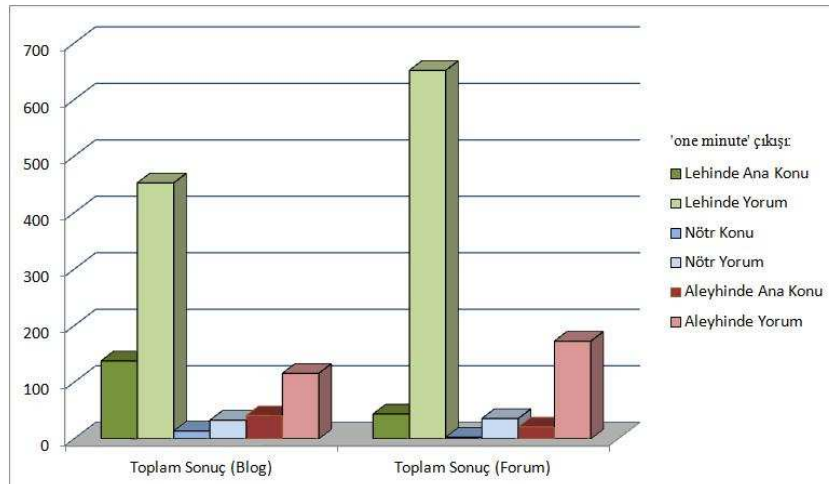

Başbakan Erdoğan'ın 'one minute' çıkışı 29 Ocak'ta gerçekleşmiştir. Ocak'taki girdilerin tamamı olay sonrasındaki iki güne aittir.

İki günde bloglarda lehte 54, aleyhte 9; forumlarda lehte 98, aleyhte 18 girdi olmuştur. Bu durum siyasal konunun lehte bir tablo ile çevrimiçi mecraya hızlıca girdiğini göstermektedir.

Bir sonraki ay benzer görünüm ile hem blog hem de forumlarda girdiler, açık farkla lehte görüş yönünde olmak üzere diğer iki aya göre en üst seviyededir. Başka bir ifade ile Şubat'ta siyasal konuya ilgi en üst düzeye ulaşmıştır. Mart'ta gerçekleştirilecek yerel seçimler, araştırma konusu siyasal konunun taraflarca seçim argümanı olarak kullanılması dolayısı ile girdi bazında etkisini korumasını sağlamıştır. Siyasal konu daha uzun süre gündemde kalmış, girdi düzeyi hem blog hem de forumlar için ciddi bir düşüş göstermemiştir. Bilakis, bloglarda aleyhte ana konuda 6, yorumda 8; forumda ana konu için 3 ve yorum için blogtan daha dikkat çeken bir düzeyde 42 sayılı bir artış gerçekleşmiştir. Bu artış, seçim öncesi siyasal konunun muhalif kesim tarafından iktidar aleyhine kullanılmak istenmesi ya da iktidarın konuyu lehinde kullanmasının engellenmesi çabası ile açıklanabilir. Her halükarda seçim, araştırma konusu siyasal olaya ilişkin ilgi düzeyini yukarıda tutmaktadır. Bloglarda Şubat'tan Nisan'a lehte ana konular 12'şer sayı, yorumlarda önce 21 sonra 15 sayı; forumlarda Şubat'tan Nisan'a lehte ana konular 5 sayı (ardından 2 sayılı önemli kabul edilmeyen bir yükselme var), yorumlar ilk ay için 20 sayı, Nisan'a geçerken ise dramatik bir 73 sayılı düşüş göstermektedir. Girdilerin azalış çizgisi istikrarlı bir seyir izlemektedir.

Figür 7: Blog ve Forumlar için 'one minute' çıkışı hakkındaki toplam ana konu ve yorumların türleri

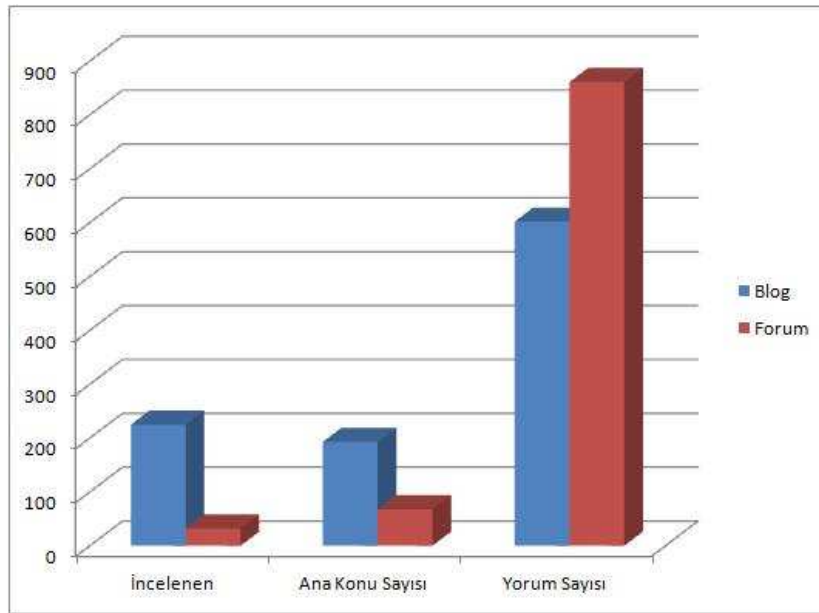
Her iki çevrimiçi ortam için toplam ana konu ve yorumların türlerine göre karşılaştırılmasının yapıldığı figür 7’de, lehte ana konu ve yorumların aleyhtekilerin çok üzerinde olduğu görülmektedir. Bloglarda lehte ana konular forumlara göre daha yüksektir. Forumlarda ise ‘one minute’ çıkışına ilişkin lehte ana konunun (44) 14.8 katı olmak üzere çok sayıda (652) lehte yorum bulunmaktadır. Forumlarda aleyhte yorum aleyhte ana konunun 8,2 katı olsa da lehte yorumlardan 3.7 kat düşüktür. Hem blog hem de forumlarda lehte ana konu ve girdilerin aleyhtekilerin çok daha üzerinde olduğu görülmektedir. Bu tablodan, çevrimiçi ortamda ‘one minute’ çıkışının açık farkla siyasal kullanıcılar tarafından onaylandığı çıkarsanabilmektedir.

Blog ve forum analizlerinin son aşaması araçsal bir analizi içermektedir. Burada amaçlanan çevrimiçi ortamda hangi enstrümanın daha yoğun kullanıldığı konusunda araçsal bir belirlemede bulunmaktadır. Kendine has özellikler taşıyan blog ve forumlardan hangisinin çevrimiçi siyasal iletişimde siyasal kullanıcılar açısından tercih edilir olduğunun bilinmesi özellikle siyasi partilerin organize ettiği çevrimiçi platformlarda o enstrümanın seçilmesi noktasında bir öneri oluşturulmasına katkı verebilecektir.

Enstrümanların nicel anlamda tartışma düzeyine sağladığı alt yapının tespiti için “etkileşim analizi” adlı metod geliştirilmiştir. (Yılmaz, 2008:326). Buna göre bir enstrümanda (ortalama olarak) bir ana konu için ne kadar fazla yorum geldi ise (ana konu ve yorumların içeriğine bakılmaksızın) o enstrüman dahilinde konu ile ilgili o kadar etkileşim gerçekleştiği sonucuna varılabilmektedir.

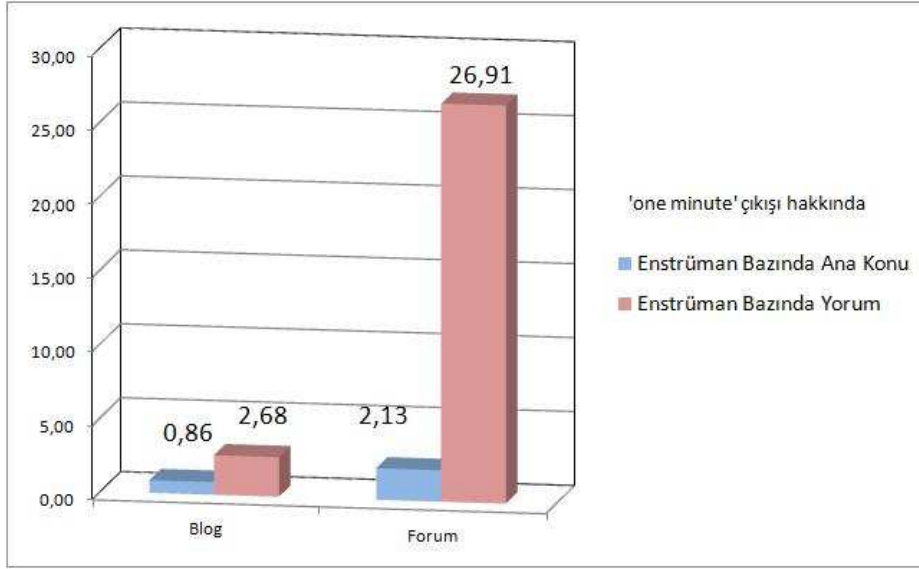
Etkileşim analizi öncesinde, incelenen blog ve forum sayısı ile her iki enstrümanda incelenen ana konu ve yorum sayısının tespiti gerekmektedir.

Figür 8: ‘one minute’ çıkışı siyasal konusu üzerine incelenen toplam blog ve forum; blog ve forumlarda incelenen toplam ana konu ve yorum sayısı

Figür 8’de görüldüğü üzere incelenen forum sayısı (32), blog sayısının (225) çok altındadır (incelenen blog sayısı, forum sayısının 7 katıdır). Enstrümanların doğası gereği bloglarda ana konu sayısı forumdakine göre daha yüksek olmaktadır. Bu örnekte de bloglardaki ana konu (193) forumdakilerin (68) 2,8 katıdır. Yine bu enstrümanlarda genelde forumlara yapılan yorum girdileri blogların çok üzerinde olmaktadır. Forumlar ‘yorum’a daha elverişli mecralardır. Ancak ‘one minute’ çıkışı örneğinde, her ne kadar genelde olan tablo gerçekleşse ve forumlardaki yorumlar (861) blogdakilerin (602) üstünde olsa da, aradaki fark beklenenin altında kalmaktadır.

Figür 9: Blog ve forumların etkileşim düzeyi

Figür 9’da da görüldüğü üzere bloglarda ana konu düzeyinde etkileşim 0,86, yorum bazında 2,68 iken forumlarda ana konu 2,13, yorum ise 26,91 etkileşim değerini taşımaktadır. ‘One minute’ çıkışı siyasal konusu için forumlarda ana konu etkileşim düzeyi blogların 2,47 katı, forumlarda yorum etkileşim düzeyi ise blogların 10 katıdır ki dikkat çekici biçimde forumların, bloglara göre -özellikle yorumlarda- daha etkileşimli ortamlar olduğu tespit edilmektedir.

Sonuç

Yeni medya teknolojileri sosyo-politik sahaya yeni boyut ve olanaklar kazandırmıştır. Bimber’a atıfla çıkar gruplarının ortaya çıkması ve yapısı üzerindeki geleneksel kısıtlamalardan kurtulan grupların belirlenmesi ve mobilize edilerek siyasal etkinliğe yönlendirilmesi süreci çevrimiçi olanaklar ile hızlanmakta; bu sayede blog ve forumlar, siyasal sorunların hızla gündeme taşınarak karar mercilerinin dikkatine sunulduğu ve geleneksel koşullarda duyulmayan grupların seslerinin idareciler tarafından duyulduğu ve karşılık bulduğu bir mecra olarak yükselmektedir (1998:158). Çevrimiçi mecra biçiminde tabir edilen siber alan, çok çeşitli siyasal konuların gündelik yaşamdaki geleneksel pratiklerden çok daha kolay ve hızlı biçimde gündeme taşınması ve müzakere edilmesi için bir platform anlamında siyasal kullanıcılar için her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır. Farklı bir kamusal alan görünümündeki çevrimiçi ortam, sıkı bir ilişki içinde olduğu siyasal katılım, siyasal iletişim, demokrasi, müzakere gibi kavramlara kendine has nitelikler ile yeni bir soluk getirmektedir.

Kavramsal bir perspektiften bakıldığında siyasal parti tercihlerine atıf yapan konulara karşın görece bağımsız siyasal konular için de mobilizasyon kuramı koşulları daha geçerli bir değerlendirme zemini sunmaktadır. Ayrıca çevrimiçi ortam, çevrimiçi alana özgürce ve çevrimdışı alana göre çok daha düşük maliyetler ile arzu ettikleri siyasal konuyu taşıyan, konu hakkında aynı serbestlik içinde müzakere eden internetin siyasal kullanıcıları göz önüne alındığında, mobilizasyon kuramı çerçevesinde karakterize edilebilmektedir. Siyasal konuların taşınması ve tartışılması bağlamında Türk blog ve forum ortamları da bu niteliklere sahiptir.

Çevrimiçi siyasal mecrada siyasal aktör partileri değil yurttaşları (çalışmada siyasal kullanıcı ifadesi tercih edilmektedir) ele alan itim etkisi olarak formüle edilen yaklaşım kullanılmaktadır.

Araçsal bir ele alışıta blog ve forumlar, bir ortam oldukları kadar bir enstrüman ya da siber alana girmek için araç olarak kabul görmektedir. ‘One minute’ çıkışı siyasal konusu için de blog ve forumlar, çevrimdışı siyasal alandan yansıyan bir konu için tartışma platformu

olduklar kadar ana konu ve yorum biçiminde değerlendirmeleri ile siyasal kullanıcıların girdide bulunduğu internet enstrümanlarıdır.

Kavramsal, kuramsal ve araçsal bir arka planın çizilmesinin ardından blog ve forumların analiz edilmesi ile çevrimiçi siyasal iletişim penceresinden, mobilizasyon kuramı koşulları ve itim etkisi boyutu ile 29 Ocak 2009 tarihli Davos Zirvesi'nde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "Gazze: Ortadoğu'da Barış" adlı panelde Türk ve dünya medyasında 'one minute' çıkışı olarak anılan tavrının Türk blog ve forum ortamlarında çevrimiçi kullanıcılar tarafından nasıl değerlendirildiği irdelenmektedir. Bunun için üç aşamadan oluşan blog ve forum analizinden yararlanılmaktadır.

Davos Zirvesi'nin dünya ve Türk siyasal gündemindeki yerine tutulan projeksiyon ile 'one minute' çıkışı siyasal konusunun çevrimiçi ortama taşınmasında çevrimdışı ve çevrimiçi alan ilişkisi siyasal kullanıcıların genel ilgi düzeyinin saptanması paralelinde aydınlatılmaya çalışılmıştır. Çevrimdışı alanda önemli kabul edilen siyasal konular, gerçekleştirmelerini takip eden kısa bir süre sonrasında diğerlerinden ayrılarak çevrimiçi mecrada yansıma bulmaktadır.

Türk blog ve forum ortamlarında Başbakan Erdoğan'ın 'one minute' çıkışına ilişkin yapılan tartışmaların girdi bazında incelendiği analizlerde, Başbakan Erdoğan'ın tavrının, tarzı ve ardında yatan siyaseti ile desteklendiği görülmektedir. Aleyhte görüşlerde, Başbakan Erdoğan'ın İsrail'in Gazze siyasetini kınaması konusunda lehtekilerle mutabakat durumu varken, 'one minute' çıkışının diplomatik üslubu itibari ile dış politikada zarar getirebileceği savı ile karşı koyuş bulunmaktadır. Ayrıca bu çıkışın, seçim öncesi iktidar lehine kullanılmaması gayesi ile aleyhte görüş bildirilmesi söz konusu olmuştur. Her iki çevrimiçi ortamda da lehte ana konu ve yorumların aleyhtekilerin çok üstünde olduğu görülmüştür. Dolayısı ile çevrimiçi ortamda Başbakan Erdoğan'ın 'one minute' çıkışının siyasal kullanıcılar tarafından açık farkla onaylandığı söylenebilmektedir.

Çalışmada yürütülen araçsal analiz ile analiz konusu özelinde Türk blog ve forumlarının etkileşim düzeyi tespit edilmek istenmiştir. Forumlarda özellikle de yorumlar için etkileşim düzeyinin, blogların çok üzerinde olduğu görülmektedir. Bu saptama, bilgilendirmeden ziyade taraf bildirmeyi ve tartışmayı hedefleyen siyasal etkinliklerde çevrimiçi platformlardan forumlara ağırlık vermesi konusunda bir öneri oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- ANDERSON, Robert H., BIKSON, Tora K., LAW, Sally Ann, MITCHELL, Bridger M. vd. (1995). *Universal access to e-mail: Feasibility and societal implications*, Santa Monica: RAND.
- BENNETT, W. Lance ve ENTMAN, Robert M. (der.) (2001). *Mediated Politics: Communication in the Future of Democracy*, Cambridge: Cambridge University Press.
- BIMBER, Bruce (1998) "The Internet and Political Transformation: Populism, Community, and Accelerated Pluralism", *Polity*, (31) 1, s. 133-160.
- BUDGE, Ian (1996). *The new challenge of direct democracy*, Oxford: Polity Press.
- DAHLBERG, Lincoln (2001a). "The Internet and Democratic Discourse: Exploring The Prospects of Online Deliberative Forums Extending the Public Sphere", *Information, Communication & Society*, (4)4, s. 615-633.
- DAHLBERG, Lincoln (2001b). "Democracy via cyberspace: Mapping the rhetorics and practices of three prominent camps" *New Media & Society*, 3(2), s. 157-77.
- DAHLGREN, Peter (2005). "The Internet, Public Spheres, and Political Communication: Dispersion and Deliberation", *Political Communication*, 22 (2), s. 147-162.
- EKİNCİ, Arzu Celalifer (2009). "Erdoğan'ın Davos Çıkışı ve İran'daki Yankısı", <http://www.usak.org.tr/makale.asp?id=878> (13 Şubat), ET. 08.11.2010.
- FOOT, Kirsten A. ve SCHNEIDER, Steven M (2002). "Online action in campaign 2000: An exploratory analysis of the U.S. political web sphere", *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 8 (4). s. 222-244.
- FOOT, Kirsten A. ve SCHNEIDER, Steven M (2002). "Online Structure for Political Action: Exploring Presidential Campaign Web Sites from the 2000 American Election", *The Public*, 9 (2), s. 1-17.
- FREELON, Deen G. (2010). "Analyzing online political discussion using three models of democratic communication", *New Media and Society*, 12(7), s. 1172-1190.
- GORDON- MURNANE, Laura (2007). "Information Consultant Searcher", *the Magazine for Database Professionals*, 15 (10), Ekim-Kasım, s. 48-50.
- HABERMAS, Jürgen (1990). *Moral Consciousness and Communicative Action*, Massachusetts, Cambridge: MIT Press.

- JOHNSON, Thomas J., ve KAYE, Barbara K. (2003). "A boost or bust for democracy? How the Web influenced political attitude and behaviors in the 1996 and 2000 presidential elections", *Harvard International Journal of Press/Politics*, 8(3), s. 9-34.
- KIRK, Rita ve SCHILL, Dan (2011). "A Digital Agora: Citizen Participation in the 2008 Presidential Debates", *American Behavioral Scientist*, 55 (3), s. 325-347.
- KOOP, Royce ve JANSEN, Harold J. (2009) "Political Blogs and Blogrolls in Canada: Forums for Democratic Deliberation?", *Social Science Computer Review*, Vol. 27 (2), s. 155-173
- MOY, Patricia, XENOS, Micheal A. ve HESS, Verena K. (2005). "Communication and citizenship: Mapping the political effects of infotainment", *Mass Communication & Society*, 8(1), s. 111-131.
- NOELLE-NEUMANN, Elisabeth (1998). *Kamuoyu- Suskunluk Sarmalının Keşfi*, Murat Özkök (çev.), Ankara: Dost Kitabevi.
- NORRIS, Pippa (1999). "Who Surfs? New Technology, Old Voters and Virtual Democracy", *Democracy.com? Governance in a Networked World, Political Parties and Political Development*, Joseph La Palombara ve Myron Weiner (der.), Princeton: Princeton University Press.
- NORRIS, Pippa (2001a). *Digital Divide? Civic Engagement, Information Poverty and the Internet Worldwide*, New York: Cambridge University Press.
- NORRIS, Pippa (2001b). "Preaching to the Converted? Pluralism, Participation, and Party Websites", *Party Politics*, 9 (1), Sage Publications, 2001, s. 21-45
- SPARKS, Colin (2001). "The Internet and the global public sphere", *Mediated politics: Communication in the future or democracy*, W. Lance Bennett & Robert M. Entman (der.), Cambridge: Cambridge University.
- STRANDBERG, Kim (2006). *Parties, candidates and citizens on-line : studies of politics on the Internet*, Korsholm: Åbo Akademi University Press.
- SUNSTEIN, Cass R. (2001). *republic.com*, New Jersey: Princeton UP.
- UÇKAN, Özgür ve ERTEM, Cemil (2011). *WIKILEAKS- Yeni Dünya Düzenine Hoşgeldiniz*, İstanbul: Etkileşim.
- ULUÇ, Güliz ve YILMAZ, Mehmet ve IŞIKDAĞ, Ümit (2010). "Blogs and forums in a presidential election process in Turkey", DUMOVA, Tatyana ve Richard FIORDO (der.), *Handbook of research on social interaction technologies and collaboration software: Concepts and trends*, Hershey-New York: IGI Global Publications.
- WANG, Song-In (2007). "Political use of the Internet, political attitudes and political participation", *Asian Journal of Communication*, s. 17(4), s. 381-395.
- WELSCH, Pete (2005). "Revolutionary vanguard or echo chamber? political blogs and the mainstream media", Sunbelt XXV presentation, <http://www.blogninja.com/sunbelt05.pete.ppt>, ET. 20.07. 2009.
- World Economic Forum (2009). *The World Economic Forum A Partner in Shaping History The First 40 Years 1971 – 2010*, İsviçre: WEF Press.
- WRIGHT, Scott ve STREET, John (2007). "Democracy, deliberation and design: the case of online discussion forums", *New Media & Society* (9) 5, Sage Publications, s. 849-869.
- YILMAZ, Mehmet (2008). *Politik İletişim Sürecinin Dijital İletişim Teknolojisi Olarak İnternet Dolayımında Kurgulanması: Yeni Olanaklar, Stratejiler ve Beklentiler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YILMAZ, Mehmet ve IŞIKDAĞ, Ümit (2011). "Reflections on the 2008 U.S. Presidential Election in the Turkish Blogosphere", *International Journal of Interactive Communication Systems and Technologies*, s. 56-67 pp.,
- _____, Milliyet (2009). "The Economist: Davos'taki tepkinin "diplomatik yararları" görülmeye başlandı", milyet.com.tr, 13.03.2009.
- _____, ALEXA (2009) www.alexa.com/history, ET. 20.05.2009.